

פרשת ויצא תשע"ד

1. בראשית פרק כח

יח וישכם יעקב בבקר ויקח את האבן אשר שם מראשיתו וישם אתה מצבה ויצק שמן על-ראשה: יט ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולם לוז שם העיר לראשונה: כ וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש: כא ושכתי בשלום אל בית אבי והיה יהוה לי לאלהים:

18. And Jacob arose early in the morning, and he took the stone that he had placed at his head, and he set it up as a monument, and he poured oil on top of it. 19. And he named the place Beth El, but Luz was originally the name of the city. 20. And Jacob uttered a vow, saying, "If God will be with me, and He will guard me on this way, upon which I am going, and He will give me bread to eat and a garment to wear; 21. And if I return in peace to my father's house, and the Lord will be my God; 22. Then this stone, which I have placed as a monument, shall be a house of God, and everything that You give me, I will surely tithe to You

2. רש"י בראשית פרשה וינא פרק כח פסוק כא

והיה כי לי לאלהים - שיחול שמו עלי מתחלה ועד סוף, שלא ימלא פסול צרעני, כמו שנאמר (פסוק טו) אשר דברתי לך, והצטמח זו הצטיח לצרכים, שנאמר (שם יז ז) להיות לך לאלהים ולזרעך אחריו:

3. רבינו בחיי בראשית פרשת ויצא פרק כח פסוק כא

והיה ה' לי לאלהים. אין זה תנאי ח"ו, כי אם נדר, יאמר: שאם ישוב לארץ ישראל אשר שם בית אבי יצחק, יהיה השם המיוחד לו לאלהים כי שם יעבדנו בארץ המיוחדת. וזה ע"ד מאמר רז"ל: (כתובות קי ב) כל הדר בחוצה לארץ דומה כמו שאין לו אלוה.

4. כלי יקר בראשית פרשת ויצא פרק כח פסוק כא

(כא) והיה ה' לי לאלהים. קיבל עליו בנדרו לעבוד את ה' מאהבה ולא מיראה, כי העובד מיראה נקרא עובד אלהים היינו למדת הדין אשר ממנו הוא ירא, והעובד מאהבה נקרא עובד ה' כי אהבה ורחמים ענין אחד, לכך נאמר והיה ה' לי לאלהים. ואם תרצה לפרש שהתחלת הנדר מן והאבן הזאת כפירוש רש"י, אמר והיה ה' לי, שלא ירון אותי במדת הדין לכד אלא יצרף גם של רחמים אל שם אלהים, זה שאמר והיה ה' לי לאלהים יצרפו אל שם אלהים, אז והאבן הזאת וגו':

5. אור החיים בראשית פרשת ויצא פרק כח פסוק כא

(כא) והיה ה' לי לאלהים. ... והנכון הוא שנתכוון לומר שיתיחד אליו שם ה' לאלהים כדרך שנתיחד על אבותיו (פסוק י"ג) אלהי אברהם אלהי יצחק גם יאמר עליו אלהי יעקב, והוא אומרו לי לאלהים פ"י לי בייחוד. ודבר גדול דבר יעקב בזה, ותמצא שכן היה דכתיב (ל"ג כ') ויקרא לו אל אלהי ישראל ואחר כך שלם נדרו אשר נדר לעשות אבן הזאת:

6. בראשית פרק כח

טו והנה אנכי עמך ושמרתיו בכל אשר תלך והשכתיך אל האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך:

15. And behold, I am with you, and I will guard you wherever you go, and I will restore you to this land, for I will not forsake you until I have done what I have spoken concerning you."

7. קדושת לוי

A

ביתו היה פתוח לכל עני ומר נפש, לבו לב רחמן, ואף שם משפחתו הוא דבר רימדיקה; כלומר, הרחמן. כאן, בברדיציב, נעשה ר' לוי יצחק חביב העם והרבה כתרי אגדות נקשרו לראשו.

ר' לוי יצחק, מתלמידיו הותיקים של רבי דוב בר, המגיד הגדול ממזריטש, היה רושם כל יום בפנקס חידושי תורה של רבו, ונחשב כמי שתרם תרומה גדולה ביותר להפצת דבריו של המגיד.

מלבד שהרביץ תורה והפיץ חסידות, עסק כל ימיו בצרכי ציבור והיה מחזר בערים ובעיירות לאסוף ממון לפדיון שבויים, להכנסת כלה ולכלכלת עניים.

שנים ישב ר' לוי יצחק על כסא הרבנות בברדיציב וביום כ"ה בתשרי תק"ע (1810) נתבקש לישיבה של מעלה.

B

ר' נחמן מברסלב קרא אותו בחייו בשם "פאר ישראל", וכשנפטד אמר עליו: "מי שיש לו עינים פקוחות רואה ממש שכבה אור העולם ונעשה חושך". "היחווה" מלובלין אמר: "כל יום אני קובע לי שעה להודות לה' על אשר שלח לעולם הזה נשמה גדולה וקדושה כר' לוי יצחק".

לאחר פטירתו של ר' לוי יצחק לא נתנה העיר עוד את כתר הרבנות לשום איש, ושוב לא היו בה אלא דיינים.

C

וזהו ה' לוי האלהים כו' (כח, כא). כבר עמדו

בזה המפרשים (רמב"ן וגור אריה) על

בקשת יעקב יצחק נדר כו' אם יהיה

כו' (שם פסוק כ), הלא הקב"ה הבטיח לו

הכל, למה הוצרך לבקשה אחר

ההבטחה כח. ונראה בסייעתא דשמיא,

דיעקב ביקש פרט אחר שלא הבטיח לו

ה', ועל זה היה בקשתו, דידוע דבתחילת

עבודת האדם להשם יתברך צריך סעד מה'

לעזרו לעובדו באמת, אמנם אחר שכבר

הוא תמים בעבודתו, ממילא הוא מתחזק

ואינו צריך סעד לתומכו (עי' רש"י לעיל ה, ט;

ב"ר ל, ט). וזה שהבטיחו ה' וזהנה אנכי

עמך' (לעיל פסוק טו), דהיינו מיד, שאתה

צריך סעד, וזה שיבוחיך אל האדמה כו',

ואחר שישוב לבית אביו לא הבטיחו

שיהיה עמו לתומכו, שאינו צריך סעד,

שמאליו מתחזק. ובקשת יעקב היה, גם

אחר שישוב לבית אביו שיהיה השם

יתברך בעוזרו, כי לא רצה לסמוך על

עצמו שמאליו יתחזק, והכל מרוב

ענותותו. וזהו שפרט יעקב בבקשתו

ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי

לאלהים, דהיינו גם אחר שובי אל אבי

והיה ה' לי, דהיינו סעד לעוזרו. וזה

היה פרט חדש שלא הבטיחו ה', כי לא

היה הבטחה רק עד שישוב, ולא אחר

שישוב. והבן יט:

D

E

F